

Državnozborske volitve 14. in 15. junija

Kandidati Slovenske skupnosti nastopajo v vseh volilnih okrožjih Furlanije Julijske krajine

V skladu s sklepom deželnega sveta bo Slovenska skupnost sodelovala na državnozborskih volitvah dne 14. in 15. junija v koaliciji, ki je izraz manjšinskih skupnosti in avtonomističnih gibanj ter z volilnim znakom Sardinske akcijske stranke. Kot smo že omenili v zadnji številki, so se voditelji te stranke, ki je in bo tudi po junijskih volitvah imela svoje predstavnike v poslanski zbornici in senatu, obvezali, da bodo v novem parlamentu zagovarjali stališča, ki jih bo posredovala Slovenska skupnost.

Tako so bile pravočasno predložene kandidatne liste, zaradi česar so kandidati Slovenske skupnosti prisotni v vseh volilnih okrožjih Furlanije Julijske krajine. V dokaz in potrditev koalicijskega značaja predloženih list sta bila na obe listi za poslansko zbornico (Trst, Gorica, Videm itd.) vključena vidna predstavnika Sardinske akcijske stranke in Union Valdotaïne, kar pomeni, da liste tudi na zunaj kažejo, da so SSK, Sardinska akcijska stranka in Union Valdotaïne trije glavni in odločujoči dejavniki v okviru volilne koalicije.

Za poslansko zbornico je na Tržaškem nosilec kandidatne liste devinsko - nabrežinski župan Bojan Brezigar, na Goriškem in v Vidmu pa goriški občinski svetovalec Damijan Paulin. Za senat pa kandidirajo v posameznih volilnih okrožjih dežele Furlanije Julijske krajine Aleš Lokar, Andrej Bratuž in Rafko Dolhar.

Več prijateljev v Rimu

Objektivno je treba priznati, da je sklep deželnega sveta SSK glede bližnjih volitev tudi zato moder, ker stvarno omogoča ohranitev oziroma krepitev kroga prijateljev in zagovornikov pravic slovenske narodne manjšine v italijanskih zakonodajnih zbornicah. Glede na korenite preobrate v socialistični stranki in na že tradicionalno plaha stališča Kršč. demokracije bi brez zaveznitva med SSK, Sardinsko akcijsko stranko in Union Valdotaïne v parlamentu KPI bila osamljena, kar zadeva problematiko zaščite pravic slovenske manjšine. Vloga in naloga novega slovenskega senatorja, ki bo izvoljen na listi KPI bi zato bili znatno težji od naloge in vloge dosedanjih slovenskih parlamentarcev, izvoljenih na listah KPI.

Napisali smo, da je v vrstah socialistične stranke prišlo do korenitega preobrata, pri čemer mislimo na volilno zaveznitvo z Listo za Trst in na prisotnost dveh kandidatov Liste od skupnih treh v tržaškem volilnem okrožju za poslansko zbornico. To z našega stališča še ni tako hudo, povsem nesprejemljiva pa je utemeljitev obeh kandidatur in samega zaveznitva, kot jo je na javnem zborovanju obrazložil tajnik Liste, tržaški župan Staffieri. Ta je namreč naglasil, da bo izvoljeni predstav-

nik Liste imel predvsem nalogo, da v rimskem parlamentu nadzoruje, ali se kaj pripravlja v zvezi s problemom zaščite slovenske manjšine. Gre za skrajno negativno, v bistvu protimanjšinsko stališče, ki ga Lista ni zavzemala niti leta 1979, ob svojem prvem nastopu na političnih volitvah, ko je v poslansko zbornico poslala gospo Gruber Benco (ta je nato celo vložila zakonski predlog o zaščiti slovenske manjšine). Nič čudnega zato ni, če je sklep socialistične stranke v Trstu naletel na nasprotovanje slovenskih članov, ki so se pred dnevi zbrali v Medji vasi in po dolgi razpravi objavili tole poročilo:

Upor slovenskih socialistov

»Slovenski socialisti, člani italijanske socialistične stranke, zbrani na skupnem deželnem sestanku 8. maja 1987 v Medji vasi smo zaskrbljeni nad zadnjimi izjavami in stališči nekaterih predstavnikov PSI glede vsebine in glede ravni zaščite v Garibaldijevem predlogu globalnega zaščitnega zakona.

Predvsem smo presenečeni nad politično težko opravičljivim volilnim zaveznitvom med Socialistično stranko in Listo za Trst. S tem dogovorom se slovenski socialisti ne strinjamo, ker so stališča Liste za Trst nezdržljiva z vrednotami in tradicijo socialistične stranke in so nasprotna pravicam in potrebam slovenske narodnostne skupnosti ter nevarna za razvoj in mirno sožitje na tem etnično mešanem področju.

Zato slovenski socialisti zavračamo ta volilni dogovor in za prihodnje parlamentarne volitve pozivamo svoje člane volilce, da glasujejo svobodno po svoji vesti in po svoji politični uvidenosti ter priporočamo, da podprejo tiste kandidate, ki so vedno pokazali občutljivost in pozornost za pravice slovenske narodnostne skupnosti. Za goriško in vidensko okrožje pa naj podprejo predvsem slovenskega kandidata Mariniga.

Slovenski socialisti smo tudi mnenja, da je v tem težkem in zapletenem političnem trenutku potrebno, da ostanemo prisotni pri političnem dogajanju in zato še bolj enotni in organizacijsko povezani v vseh treh pokrajinah naše dežele. Zato smo sklenili, da skličemo deželno skupščino slovenskih socialistov za petek, 19. junija t.l. v Gorici. Skupščina slovenskih socialistov naj neodvisno in samostojno izraža stališča in politične odločitve svojih članov.

SPORAZUM O SSG V TRSTU

Izredni občni zbor Društva Slovensko gledališče bo 1. junija. Tako je sklenil na zadnji seji upravni svet Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, ko je ugotovil, da je med komponentami slovenske narodne skupnosti prišlo do dogovora o sestavi vodstvenih organov te pomembne slovenske kulturne ustanove. Kot je povedal predsednik Bogo Samsa, dogovor predvideva razširitev upravnega sveta na vse komponente, obenem pa razširitev na celotno območje Furlanije - Julijske krajine.

Kandidat za novega predsednika je zgodovinar prof. Jože Pirjevec. Na občnem zboru bodo izvolili 16 članov novega u-

pravnega sveta in nadzorni odbor. V upravnem svetu so še trije zastopniki krajevnih uprav in dva predstavnika sindikalnih zvez. Novi izvršni odbor bo imel šest članov, poleg predsednika še tri podpredsednike, blagajnika in tajnika. Dve podpredsedniški mesti pripadata predstavnikoma tržaške občine in pokrajine. To sta arhitekt Darij Jagodic in Saša Rudolf. Na seji upravnega sveta je bil tudi govor o ustanovitvi umetniškega sveta, ki bo kot posvetovalni organ sodeloval pri izbiranju repertoarnih smernic. Igralski ansambel pa bo iz svoje srede izbral tri člane, ki bodo sestavljali umetniško komisijo.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 17. maja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojano; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Skriti dnevnik« (Leopold Suhodolčan - Joško Lukeš); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.45 Športni in glasbeni popoldan; 17.00 Športne novice; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 18. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti: Si-vester Komel; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na reviji Primorska poje; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček; Janez Bittenc: Srečanje z novo pesnico; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut; 18.10 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 19. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Prehrana in zdravje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 V znamenju Rdečega križa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana, vodi Anton Nanut; 18.00 Antonio Skarmeta: »Mrtva, začasno«, izvirna radijska igra; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 20. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 V objemu gora; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 O razvoju filma v Sloveniji - Opol-danska rubrika; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Deželni zbori na reviji Primorska poje; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klarinetist Pietro Cavaliere, godalni kvartet Pro arte in Zagrebški pihalni trio; 18.00 Kulturni in družbeni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 21. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Naš jezik - Film, kultura, realnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroci in šola; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Argentinski ženski zbor »Coral femenino de San Justo« iz Buenos Airesa; 18.00 Zgodba vandrovnice, orjunaša in narodnega revolucionarja Lipeta Kosca; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 22. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Hiša in vrt - Od Mont B'anca do free climba; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mladinski zbor »Lackov odred« iz Kamnice in mešani mladinski zbor »Tehnik« iz Celja; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik; 14.25 Ne prezimo!; 15.00 V svetu filma; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 23. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Mezzosopranistka Zlatomira Nikolova, basist Ivan Sancin in pianista Lovrenc Arnič ter Aleksander Rojc; 11.30 Beleška - »Čej so ti ste stazice« - oddaja iz Kanalske doline; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček; »Naš lepi okrogli svet«; 14.30 Klepet ob glasbi; 16.00 Kaj je drugačnega v telesni kulturi; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Planista Mikela de Castro in duo flavt Erika Bužčan - Metka Žerjal s šole Glasbene matice v Gorici in Trstu; 18.00 Mario Uršič: »Franc in njegovi«, radijski dokumentarec o tržaških Slovencih; 19.00 Radijski dnevnik.

Zmaga narodne stranke na Malti

Malteški ministrski predsednik Bonnici je odstopil. To je posledica poraza njegove laburistične stranke na političnih volitvah, ki so bile v soboto. Na teh volitvah je zmaga laburistične narodne stranke, ki je prejela 51 odstotkov glasov, se pravi absolutno večino. Malteška narodna stranka, ki jo vodi Eddie Fenech Adami, je zbrala 116 tisoč 902 glasov, medtem ko je laburistična stranka prejela 110 tisoč 937 glasov. Preden je posredoval svoj odstop predsedniku republike, je laburistični voditelj Bonnici priznal, da je njegova stranka bila na volitvah poražena.

Voditelj malteške narodne stranke Fenech Adami je star 53 let in po poklicu odvetnik. Politični opazovalci so prepričani, da mu bo predsednik republike poveril nalogo za sestavo nove vlade. Fenech Adami je od leta 1979 podpredsednik Evropske zveze krščansko-demokratskih strank. Med zadnjo volilno kampanjo je poudar-

jal, da si bo prizadeval za priključitev Malte Evropski gospodarski skupnosti, če bo njegova stranka zmaga na volitvah. Laburistična stranka je bila na oblasti na Malti 16 let.

—o—

KONGRES V LUGANU

Dne 11. t.m. se je v švicarskem mestu Luganu začel 50 jubilejni svetovni kongres Mednarodnega pisateljskega združenja — PEN. Prisotnih je več kot 500 književnikov iz 80 PEN centrov v 60 državah z vseh celin. Glavna tema razprave je »Pojem meje v literarni ustvarjalnosti«. Ne gre samo za politične in zemljepisne, temveč predvsem za filozofske, moralne, etične in jezikovne vidike. Na kongresu sodelujejo tudi predstavniki slovenskega PEN-centra. V okviru srečanja je tudi predvideno zasedanje posameznih odborov.

ČE ŽUPAN NE POZNA JEZIKA SVOJIH OBČANOV

Belgijski ministrski predsednik Martens je zagrozil s politično krizo, če se ne bo ugodno rešilo vprašanje župana v majhni flamski občini Voeren. Gre za občino, ki ima štiri tisoč 175 prebivalcev, ki v ogromni večini govorijo flamski jezik. Leta 1982 pa je bil izvoljen za župana Jose Happart, ki je po jeziku Francoz in katerega očitajo, da ne pozna jezika ogromne večine svojih občanov. Pristojne pokrajinske oblasti so sklenile poslati v Voeren posebnega komisarja, ki naj prepriča, da bi Jose Happart še dalje županoval. To pa je povzročilo hud spor v sami osrednji belgijski vladi, ki jo sestavljajo predstavniki krščanske demokracije in konservativne stranke.

Toda tudi v samih strankah ni soglasja glede vprašanja župana Happarta, ki ne pozna jezika ogromne večine svojih občanov. Ministrski predsednik Martens je zato odkrito govoril o možnosti predčasnih političnih volitev, če se ne more najti rešitev za primer že omenjenega župana. Nekateri opozarjajo, da bo v Bruslju 28. in 29. junija pomembno zasedanje Evropske gospodarske skupnosti. Tedaj se bodo namreč v belgijski prestolnici sestali ministrski predstavniki vseh držav članic Skupnosti in razpravljali o pomembnih vprašanjih. Če bi nastala politična kriza, pa bi bilo v nevarnosti samo sklicanje tega zasedanja.

VOLITVE NA FILIPINIH

Na Filipinih se nadaljuje pregled glasovnic, vendar bo dokončni izid političnih volitev znan čez teden dni. Iz prvih, delnih in neuradnih podatkov izhaja, da je treba pričakovati prodorno zmago stranke »Ljudska oblast«, ki uživa podporo predsednice Corazon Aquino. Opozicija na desnici pa že očita stranki »Ljudska oblast«, da se med štetjem glasov dogajajo grobe nezakonitosti na škodo opozicijske stranke. Posebno glasni so pristaši bivšega predsednika Ferdinanda Marcosa, ki živi v izgnanstvu na Havajskih otokih. Bivši predsednik je še pred dnevi računal na zmago desničarske stranke, ki bi mu omogočila vrnitev v domovino.

LEVSTIKOVE NAGRADE

V Cankarjevem domu v Ljubljani so predstavniki Mladinske knjige podelili v ponedeljek, 11. t.m., letošnje Levstikove nagrade. Strokovna žirija za izvirno mladinsko leposlovje je predlagala založniškemu svetu Mladinske knjige, naj podeli Levstikovo nagrado pisatelju Matetu Dolencu za knjigo »Morska dežela na železniški postaji«. Na predlog likovne žirije je Levstikovo nagrado prejel akademski slikar Andrej Trobentar za ilustracije v knjigah: »Waitapu ter Pavji rep in druge kitajske basni«. Na predlog žirije za poljudno znanost pa je Levstikovo nagrado prejela pisateljica Jana Milčinski za knjigo z naslovom »Lucek dobi sestrico«.

Po letalski nesreči na Poljskem

Na Poljskem je narodno žalovanje po najhujši letalski nesreči v državi, do katere je prišlo v soboto, 9. t.m. Ubitih je bilo 183 ljudi, to je 172 potnikov in enajst članov posadke.

Na tla je strmoglavilo kmalu po vzletu v Varšavi letalo sovjetske izdelave vrste Iljušin. Vlada je ustanovila posebno komisijo, da prouči vzroke katastrofe. Pilot, ki je imel skoraj 20.00 ur poletov, je kmalu po vzletu sporočil, da sta se blokiral dva

od štirih motorjev ter se je hotel vrniti na letališče v Varšavi. Pred prihodom na letališče pa je letalo strmoglavilo v neki gozd ter je eksplodiralo.

Državna letalska družba Lot je sporočila, da je bilo na letalu 134 poljskih državljanov s stalnim bivališčem v domovini, 21 poljskih državljanov s stalnim bivališčem v tujini, 17 Amerikancev in dva Švicarja. Zadnjih dveh poprej uradna poročila niso omenjala.

PROSTOR MLADIH

Velikonočni seminar MENSA-a

V tednu pred veliko nočjo se vsako leto zbere na informativnem seminarju več desetih mladih, ki pripadajo najrazličnejšim evropskim manjšinam in narodnostnim skupnostim, da se medsebojno boljše spoznajo in predebatairajo najrazličnejše manjšinske probleme.

Letos so tako srečanje pripravili mladi Alzačani, člani organizacije Elsass-Lothringen Volksbunda, v sami evropski prestolnici Strasburgu. Srečanja, ki je potekalo od 11. do 16. aprila, se je udeležilo tudi odposlanstvo Mladinske sekcije Slovenske skupnosti.

Tematika letošnjega srečanja je bila tesno povezana z okoljem, v katerem je potekalo srečanje. Evropska prestolnica Strasburg je bila idealen kraj za proučevanje vloge manjšin v Evropi ali, kot je bilo zapisano na uradnem programu, o Evropi kot možnosti za manjšine.

Udeleženci seminarja so obiskali evropski parlament, kjer jih je sprejel visok funkcionar te ustanove. Ta jim je orisal vlogo evropskega parlamenta, zlasti tiste dejavnosti in načrte, ki se tičejo manjšin-

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

priredi v nedeljo, 17. t. m., ob 17. uri, v rojanski župni cerkvi

KONCERT MARIJINIH PESMI

Nastopilo bo sedem zborov.

skih vprašanj. V živahnem pogovoru so udeleženci pokazali veliko zanimanje in informiranost o manjšinski tematiki.

Obisk evropskega parlamenta je bil le eden izmed ogledov, ki so jih organizatorji pripravili za udeležence. Glavni namen takih srečanj je predvsem spoznavanje stvarnosti drugih manjšin. Mladi Alzačani so pripravili vrsto izletov in kulturnih srečanj, na katerih so prišle zelo jasno do izraza razmere, v katerih živi nemško govoreča skupnost v Alzaciji. Stanje te narodne skupnosti zunanega opazovalca dobesedno pretrese, saj ji francoske oblasti ne priznavajo niti obstoja. Tudi ostalim manjšinam v Franciji oblasti ne priznavajo nobenih pravic. Kljub temu je pri Alzačanih še vedno prisotna narodna zavest.

Srečanje se je končalo z izvolitvijo novega odbora organizacije in z odobritvijo resolucij, ki so jih predložili predstavniki posameznih narodnih skupnosti. Tudi mladi Slovenci Slovenske skupnosti so predložili zboru resolucijo, ki poziva pristojne oblasti v Italiji, naj čimprej poskrbijo za odobritev pravičnega zaščitnega zakona za vsa slovensko manjšino. Med bivanjem v Alzaciji je bilo veliko priložnosti za medsebojno spoznavanje in za vzpostavljane prijateljskih vezi. Prihodnje leto bo podobno srečanje v Brixnu na Južnem Tirolskem.

P. R.

B. Pahor v Cankarjevem domu v Ljubljani

Pred kratkim je Društvo slovenskih pisateljev priredilo v Cankarjevem domu v Ljubljani simpozij, ki je zaradi aktualnosti obravnavane teme široko odmeval v javnosti. Na simpoziju je nastopil tudi pisatelj Boris Pahor iz Trsta, čigar izvajanja objavljamo v celoti.

(Ured.)

I.

Ob dokumentu, ki je sankcioniral obrazec o »slovenskem enotnem kulturnem prostoru«, je lani *Delo* objavilo tudi članek, v katerem je bilo rečeno, da je potrebno »sprejemanje kulturnih poročil in izraznosti naših rojakov izza meje kot sestavnega dela našega spoznanja. (1) In ko se zdaj, kot član Društva slovenskih pisateljev, udeležujem te tribune in se tako tudi, kot je zapisano, vključujem v pogovor kot »sestavni del slovenskega spoznanja«, naj mi bo dopuščeno, da začnem to svojo kratko intervencijo z omembo revije, ki je lani slavila dvajsetletnico izhajanja, a jo matična javnost načrtno ignorira.

V ti reviji, v *Zalivu*, sem 1967. leta namreč začel poudarjati, kako nujno je, da Slovenija potrdi svojo samobitnost. To se pravi, da je slovenski človek zunaj slovenskih mej že pred dvema desetletjema ugotavljal, kako neperspektivna bo pot slovenstva, če se slovenska republika ne bo uveljavila kot samostojen in zares suveren osebek.

No, a v tistem takratnem poudarjanju samobitnosti ni šlo za nikak separatizem — značilno je, kako se je pred 60 leti tudi Srečko Kosovel ironično otepal take obsodbe! — ne, nihče ni predlagal tako pregrešne solucije, čeprav bi bila nedvomno optimalna. Šlo je, kot sem potem 1968. leta ponovil v pogovoru z Dragom Jančarjem v mariborskih *Dialogih*, (2) za predlog o resnično konfederativni obliki združitve slovenske republike z drugimi narodnimi subjekti v jugoslovanski državi. In to nikakor ne bi bila neumestna zahteva po nekakšnem privilegiju, temveč potrditev slovenske zgodovinske specifičnosti, obenem pa tudi pogoj za uresničitev izvirnega socializma, ki naj si ga, po Cankarju, vsak narod izoblikuje po svoje. (3)

Tako reševanje slovenskega problema vidim kot odredno tudi zdaj, če naj se Slovenci ohranimo kot narodni osebek. Gre

torej, po mojem, za izrecen aut-aut. Ali si bo slovenska oblast prizadevala za uveljavitev slovenske samobitnosti — in v tem primeru bo morala nujno poiskati in najti novo obliko dogovora z južnimi partnerji. Ali pa bo, nasprotno, nadaljevala s pogubno dvojnostjo, sprejemanja namreč centralističnih odločitev s hkratnimi neučinkovitimi samosvojnimi težnjami — v tem drugem primeru pa bo dosledno izgubljala tla pod nogami in počasi spremenila slovensko deželo v jugoslovansko alpsko provinco.

Na podlagi pravkar rečenega je naravno, da sem za odklon vsakršne spremembe ustave, ki bi uvajala še kako dodatno centralistično formulo ali kak kripto-totalitaren poseg.

Menim pa, da je takšno slovensko samo proti-avtoritarno stališče do ustavnih sprememb v takem položaju, v kakršnem se je znašla Slovenija, izrecno nezadostno. Do resnega premika lahko pride na Slovenskem samo z oblikovanjem novega statusa, o katerem sem povedal prej. Kakó ga izoblikovati, to je seveda naloga odgovornih, neizpodbitno pa je, da bi le-ti v tem primeru danes imeli za sabo slovenske ljudi. In prav razprava o ustavnih spremembah nudi enkratno priložnost slovenski oblasti, da se izjavi kot predstavnica svojega ljudstva, priložnost, ki ne vemo, kdaj se bo tako zavzejoče ponovila.

II.

In tukaj bi v to svoje razmišljanje vnesel tudi vlogo, ki jo ima v tem kontekstu obrekovana številka *Nove revije*.

Prepričan sem namreč, da gre, če upoštevam prispevke kot celoto, za zgodovinsko dejanje, ki terja od slovenskega vodstva državniško moder premislek o slovenski eksistenci, o tistem biti ali ne-biti, o katerem sem rekel prej. In nenavadno je, da to priznanje izrekam jaz, katerega je ta ali oni sodelavec *Nove revije* pred leti marsikdaj tudi nespodobno odklanjal, ker sem zagovarjal prav to, kar danes ugotavljajo on in njegovi prijatelji. A z drugimi besedami to pomeni, da je mlada povojna elitna inteligenca šele zdaj prišla do tistih pomembnih spoznanj in zaključkov, do katerih bi

dalje na 8. strani ■

Vojni zločinec Barbie pred sodiščem

V Lyonu se je začela sodna obravnava proti 73-letnemu Klausu Barbieju, ki je bil v istem mestu med leti 1942 in 1944 poveljnik zloglasnega Gestapa. Obtoženca so vklenjenega prepeljali v dvorano, v kateri je prostora za 800 ljudi. Bil je bled in se je skušal obvladati. Po prvih formalnih vprašanjih je dal preko zagovornikov vedeti, da se želi izražati v nemščini. Tik pred začetkom prvega dne sodne obravnave so izžrebali devet porotnikov, ki bodo izrekli svoje mnenje ob koncu procesa, ki bo po predvidevanjih trajal najmanj sedem tednov.

Klaus Barbie je bil že dvakrat v odsotnosti obsojen na smrt, leta 1952 in 1954,

ko se je nahajal v Latinski Ameriki. Tedaj je bil obsojen zaradi vojnih zločinov. Ker so ti v Franciji medtem zastareli, so sodniki obtožnico preuredili tako, da se bo moral nekdanji »lyonski krvnik« zagovarjati zaradi »zločinov proti človeštvu«. Če mu bodo to dokazali, bo obsojen na do smrtne ječe. V Franciji so namreč smrtno kazneni odpravili. Barbie vztraja, da je nedolžen.

—o—

Od 21. maja dalje bo v Madridu na ogled razstava del znanega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika. Za to razstavo ima največ zaslug arhitekt Boris Podrecca, ki je zdaj profesor na Dunaju.

Sto let pevskega delovanja na Proseku in Kontovelu

Stoletno delovanje pevskega zbora na Proseku in Kontovelu je gotovo jubilej, ki zasluži vso pozornost naše javnosti. Kaj pomeni pevski zbor v teh dveh vaseh, dokazuje že dejstvo, da moški zbor »Vasilij Mirk« šteje veliko članov in da pristopajo tudi mlajši. Obenem je prav dejavnost moškega zbora »Vasilij Mirk« gotovo bila pomemben razlog, ki je prikladal k življenju tudi ženski zbor »Prosek-Kontovel«.

Proslavo visokega jubileja prireja moški pevski zbor »Vasilij Mirk« v sodelovanju z ženskim zborom. Prva prireditev v počastitev jubileja je bila v soboto, 9. t.m., ko je v Kulturnem domu Prosek - Kontovel bilo na sporedu 15. srečanje pobratnih zborov. Sodelovali so zbor »Zarja« iz Železne Kaple, zbor »Svoboda« iz Stražišča pri Kranju, zbor »Svoboda« Prosvetnega društva Bratov Milavcev iz Brežic in domači pevski zbor »Vasilij Mirk«. Po-

zdravni nagovor je imel predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Boris Race, ki je poudaril pomen pevskega udejstvovanja in enotnega slovenskega kulturnega prostora ter razočaranje ob skorajšnjih predčasnih volitvah, ki so povzročile nadaljnjo odložitve odobritve zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji. Nekaj besed je spregovoril tudi predsednik moškega zbora »Vasilij Mirk« Čuk, ki je orisal priprave na letošnje praznovanje stoletnice pevskega delovanja na Proseku in Kontovelu.

Naslednja prireditev je bila v sredo, 13. t.m., ko je v cerkvi sv. Hieronima na Kontovelu nastopil »Tržaški oktet«. Osrednja prireditev ob stoletnici pa bo v soboto, 16. maja, ko bosta na jubilejnem koncertu v domačem Kulturnem domu nastopila moški pevski zbor »Vasilij Mirk« in ženski pevski zbor »Prosek-Kontovel«.

Razstava o zgodovinskih središčih Alpe-Jadran

Potovalna razstava »Zgodovinska središča na ozemlju Alpe-Jadran«, ki jo je uresničila Podkomisija za zgodovinska središča delovne skupnosti Alpe-Jadran, bo od sobote, 16. t.m., odprta v Trstu v dvorani »Fausto Franko« na Trgu Libertà 7. Razstavo je organizirala dežela Furlanija Julijska krajina in je zamišljena tako, da je vsaka dežela, članica delovne skupnosti Alpe-Jadran, pripravila nekaj razstavljalnih panojev in primernih diapozitivov, ki prikazujejo najzanimivejša zgodovinska središča raznih naselbin in mest. Dežela Furlanija Julijska krajina je kot primer takega zgodovinsko zanimivega mesta izbrala Palmanovo, ki gotovo pomeni enega najznačilnejših primerov »utrdbene arhitekture« v Evropi.

Glede na zgodovinski pomen podobnih središč pa je podkomisija za zgodovinska središča predlagala vrsto načel, ki bi lah-

ko v prihodnosti usmerjala dejavnost deželnih vlad glede zaščite in vrednotenja zgodovinskih središč.

Nujno potrebno je zato uresničiti popis zgodovinskih središč ne le mest, ampak tudi manjših naselij, tudi vasi, in sicer iz prvega obdobja industrializacije. Podkomisija predlaga uresničitev načrta, ki bi na znanstveni podlagi in s poenotenimi kriteriji predvideval temeljito prenovo teh središč. Podkomisija je poudarila potrebo po povezavi med prenovo in varstvom zgodovinskih središč. Smisel tega dela pa bi nedvomno bil ta, da bi zgodovinska središča polno zaživela svoje življenje in ne bi postala le turistična atrakcija brez pravega življenja in uporabe zgradb in dejavnosti, ki so bila značilna za te kraje. Ob vsem tem pa strokovnjaki opozarjajo tudi na pomen, ki jo morajo obnavljalci posvetiti

dalje na 8. strani ■

USPELA MAJENCA V DOLINI

Dolinski fantje in dekleta so tudi letos priredili tradicionalno Majenco, vaški praznik, ki je že 31 let zaporedoma priložnost za odprtje občinske razstave vin.

Na letošnji razstavi je žel zmagoslavje znani vinogradnik iz Mačkolj Zoran Parovel tako v odločitvah izvedencev kot tudi v ljudski oceni. Parovel je prejel prvo nagrado za bela in črna vina v oceni izvedencev, ljudskiokus pa mu je prisodil prvo mesto med belimi vini, medtem ko je ljudska sodba dodelila prvo mesto za črna vina Mariju Sancinu iz Zabrežca.

Fantje in dekleta so tudi poskrbeli za kulturni spored, ki je bil še posebno pester v nedeljo popoldne, ko je številno občinstvo poslušalo program, ki so ga oblikovali pihalni orkester Breg iz Doline, Delavski pihalni orkester iz Tolmina in plesna šola Kazina iz Ljubljane. Ta je nastopila z latinsko-ameriški akrobatskimi in jazz plesi.

Najpomembnejši trenutki na letošnji Majenci pa so bili nedvomno tisti, ki so povezani s starodavnim običajem postavljanja maja in prihodom »parterjev« in »parterc«. Obred je, kot vedno, tudi letos ustvaril posebno praznično vzdušje, saj je to po svoji simboliki eden redkih primerov žive ljudske tradicije, ki se je ohranila iz pradavnine in še danes ohranja svojo prvinsko vlogo sprejemanja mladih v svet odraslih fantov oziroma deklet.

Tudi letos je dolinsko kulturno društvo Valentin Vodnik priredilo tradicionalno razstavo slikarjev amaterjev iz Brega, ki je privabila v Galerijo Torkla precejšnje število gledalcev. Petdnevni praznik ob letošnji Majenci je torej dobro uspel. Zasluga gre seveda organizatorjem, a tudi čudovitemu vremenu, ki je privabilo številne obiskovalce, da so prišli v Dolino na pokušnjo vin, na ples, a tudi, da se udeležijo starodavnega obreda dviganja maja.

OBČINI DOLINA IN SEŽANA

Na pobudo občin Sežana in Dolina ter z naklonjenostjo Fakultete za arhitekturo ljubljanske univerze so se 8. maja 1987 srečali na imenovani fakulteti prof. dr. Peter Fister, dr. France Rihtar, mag. Peter Gabrijelčič in prof. Roberto Costa, ravnatelj Inštituta za arhitekturo in urbanizem tržaške univerze za pripravo seminarja, ki naj bi bil v Dolini leta 1988. Okvirno je bila določena naslednja tema seminarja: »Ovrednotenje in ohranitev krajskih in arhitektonskih značilnosti Krasa«.

Seminar bo lahko otipljiv znak dolgotrajnega aktivnega sodelovanja občin Dolina in Sežana in seveda obeh vseučilišč. Srečanja sta se udeležila podpredsednik Skupščine občine Sežana Renčelj in župan občine Dolina Švab ter arhitekta Garzaroli in Race.

JUBILEJ ZBORA »MILAN PERTOT«

Mešani pevski zbor »Milan Pertot«, ki ga vodi Aleksandra Pertot, je v zadnjih letih dosegel zavidljivo kakovostno raven. Zanimivo pa je, da ta zbor, kljub dolgotrajni pevski tradiciji v Barkovljah, deluje komaj peto leto. Ob tem prvem okroglem jubileju bo mešani pevski zbor »Milan Pertot« priredil slavnostni koncert, ki bo v nedeljo, 17. t.m., ob 18. uri v dvorani SKD Barkovlje, v ulici Cerreto 12.

Pevski zbor »Milan Pertot« je za to priložnost naštudiral zanimiv spored, kar dokazuje temeljito delo, ki ga je zbor pod vodstvom Aleksandre Pertot opravil v zadnjih letih. Med drugimi pesmimi, ki jih bo zbor izvajal, je tudi krstna izvedba pesmi »Zvestoba« skladatelja Ubalda Vrabca, ki jo je napisal na besedilo enega bivših članov barkovljanskega pevskega zbora.

PRAZNOVANJE SV. LEOPOLDA MANDICA PRI DOMJU

Cerkvena skupnost od Domja in Apostolstvo sv. Cirila in Metoda iz Trsta prirejata v nedeljo, 17. t.m., praznovanje z naslednjim sporedom:

Ob 9.30: redna nedeljska sv. maja, ob 16. uri: praznična sv. maša, ob 17. uri: Kulturni spored (na dvorišču za kapelo) v proslavo A.M. Slomška ob 125-letnici njegove smrti (1962-1987) in ob 25-letnici obnove Apostolstva sv. Cirila in Metoda v Trstu.

Sodelujejo: Osnovna šola iz Domja in Rimanj z recitacijo in otroškim pevskim zborom, Harmonikarski ansambel p.d. Fran Venturini od Domja, Gostovanje Mladinskega zbora »Zvonček« pod vodstvom Toneta Bedenčiča. Slavnostni govornik prof. Nada Pertot.

Prijazno vabljeni zlasti domačini od Domja ter vsi prijatelji našega Doma in Kapele.

OSNOVNA ŠOLA S SLOVENSKIM UČNIM JEZIKOM LETA 2000

Aktualna dilema: ohranjanje ali združevanje šol?

Uvodni posegi: didaktična ravnateljica Nataša Paulin, učiteljica Sonja Klanjšček in Marko Paulin, dr. Pavel Stranj in dr. Danilo Sedmak.

Kulturni dom v Trstu, v četrtek, 14. maja ob 18. uri - Kulturni dom v Gorici, v petek, 15. maja, ob 18. uri.

Odbor za šolstvo pri SKGZ

Nagrada Miljski lev

Nova uveljavitev slovenske pesniške besede. V Miljah je bilo pred dnevi v dvorani županstva nagrajevanje udeležencev 27. Literarnega natečaja »Miljski lev«. To je pobuda miljske občinske uprave in Ljudske univerze v Trstu. V sekcijah za poezijo in prozo se je literarnega natečaja udeležilo kakih 50 avtorjev iz vse Furlanije - Julijske krajine. Med nagrajenci pa je tudi tržaški slovenski pesnik Aleksij Pregarc. Udeležil se je tekmovanja z italijanskim prevodom pesmi »Kruta osamljenost«, ki ga je oskrbela znana sežanska prevajalka Jolka Milič. To je 25 let stara, a neobjavljena pesem. Zanj je Pregarc prejel častno diplomo, torej najvišje priznanje po treh prvih nagradah. Prva je namreč bila za pesništvo Valeria Sisto Comar. Razsodišču je predsedoval univerzitetni profesor Bruno Maier.

Verouk v Italiji

V Rimu so predstavniki škofovske konference in prosvetnega ministrstva predstavili novi program za verski pouk na državnih osnovnih šolah. Sedem mesecev pred iztekom določenega roka so strokovnjaki obeh strani pripravili program, ki je prilagojen zahtevam novega konkordata. 4. maja je bil podpisan dogovor med Cerkvijo in državo, predsednik republike pa je te dni podpisal odlok, ki sprejema omenjeno besedilo. Program bo predvidoma stopil v veljavo že s prihodnjim šolskim letom. Njegov cilj je, da gradi pri učencih etične vrednote v luči krščanstva, poudarja spoštovanje človeka in njegovega življenja, odklanja diskriminacije, sprejema sožitje, pravičnost, solidarnost in mir.

Verouk na osnovnih šolah bodo lahko po novem programu poučevali predmetni učitelji, ki jih bo potrdila škofovska oblast. Pri nas je glede tega v veljavi zakonodaja o katehetih.

NOVICE

Deželno združenje časnikarjev je ob finančni podpori dežele Furlanije Julijske krajine priredilo 11. in 12. t.m. dvodnevni simpozij o vlogi in stanju informacije v Furlaniji Julijski krajini. O simpoziju bo mo obširneje pisali prihodnjič.

Pred poslopjem v ul. sv. Frančiška v Trstu, kjer ima pisarno odvetnik Berdon, so se pred dnevi spet pojavili sramotilni in grozilni napisi proti omenjenemu slovenskemu odvetniku. Ob napisih je znak misovske mladinske organizacije, ki jo je dr. Berdon zato prijavil sodišču.

V Ajdovščini so v soboto, 9. t.m., proslavili 42-letnico ustanovitve prve slovenske vlade. Ob tej priložnosti so počastili tudi pisatelja dr. Danila Lokarja, ki je slavil 95-letno rojstvo. Pisatelj je bil ta dan v Ajdovščini; drugače živi v Domu upokojencev na Taboru v Ljubljani.

Na obisku pri Uniji Italijanov iz Istre in z Reke sta pred dnevi bila podpredsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine komunist Tonel in demokristjanski poslanec iz Trsta Coloni. Tako KPI kot KD se v zadnjih letih živo zanimata za usodo italijanske narodne skupnosti v Jugoslaviji.

Nova stavba pokrajinskega arhiva v Novi Gorici

V petek, 8. maja, so v Novi Gorici v neposredni bližini palače občinske skupščine slovesno odprli novo stavbo Pokrajinskega arhiva, kulturnega zavoda, ki je bil ustanovljen leta 1972, a je bil vse doslej brez lastnih primernih prostorov. Uvodoma je spregovoril ravnatelj Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici Matjaž Grobler, nato je povzel besedo predsednik gradbenega odbora Marjan Tavčar, ki je natančneje poročal o poteku gradnje. K odločitvi za pričetek gradnje je močno pripomogla poplava oktobra leta 1983, v kateri je bilo poškodovanega precej gradiva v lasti novogoriškega arhiva; temeljni kamen je bil položen pred dobrim letom, sedaj pa je pred nami že dokončana stavba, ki bo dolgoročno zadovoljevala potrebe arhivske službe na tem območju Slovenije. Zgradilo jo je Splošno gradbeno podjetje Gorica, v stavbi pa bo del prostorov zasedala tudi Ljubljanska banka.

Slavnostni govornik je bil podpredsednik SZDL Slovenije Ciril Zlobec, ki je med drugim poudaril pomen te kulturne pridobitve za uveljavljanje koncepcije skupnega slovenskega kulturnega prostora, kar je glede na zemljepisno lego Nove Gorice še posebej važno. Odprtja arhivske stavbe v Novi Gorici se je udeležilo lepo število kulturnih in javnih delavcev iz Nove Gorice in ostalih slovenskih središč, med njimi tudi univerzitetni profesor in politik dr. Matjaž Kmecl. Krajši program slovenskih pesmi je izvedel Komorni zbor iz Nove Gorice pod vodstvom Ivana Mignozzija. Sledila je otvoritev razstave olj Rika Debenjaka v kletnih prostorih arhiva, v katerih je bilo v kratkem času urejeno prijetno razstavišče. Razstavo o svoji dejavnosti je v posebnem prostoru pripravil tudi Pokrajinski arhiv.

Pokrajinski arhiv v Novi Gorici deluje na območju več severnoprimerjskih občin, hrani okrog 1500 tekočih metrov gradiva, v novi stavbi pa bo mogoče shraniti 4000 metrov arhivskega gradiva. Najstarejši dokument sega v drugo polovico 17. stoletja, hranijo pa tudi listine iz 18. in 19. stoletja; prevladuje gradivo od srede prejšnjega sto-

letja dalje. Posebne omembe so vredne listine iz časa avstroogrške in italijanske uprave in obdobja ZVU. Pokrajinski arhiv pa po posebnih kriterijih in v skladu z zakonom načrtno zbira tudi gradivo, ki je v novejšem času nastalo v podjetjih, organizacijah in društvih.

—o—

Nova bitja?

Vmesna bitja na sredi poti med opico in človekom so v bio-tehnološkem oziru popolnoma izvedljiva in mogoče že tudi obstajajo, le da je javnosti to še prikrito. To je pred dnevi namignil Brunetto Chiarelli, profesor antropologije na univerzi v Firencah. Profesor je imel v mislih bitja, nastala po oploditvi šimpanzove samice s človeškim semenom. Zadevni poskusi so zagotovo že v teku, na primer v Združenih državah, Sovjetski zvezi in na Japonskem. Chiarelli ni maral komentirati vprašanja, če so taki poskusi že dovedli do embrionalne faze ali celo do pravega rojstva takega križanega bitja. Njegov »no comment« take možnosti ne izključuje. Znanstvenik je vsekakor poudaril, da je stvar v »tehničnem« oziru zagotovo izvedljiva, preostaja pa etični problem, ki je v tem primeru izredne razsežnosti in ki ga bo moral človek rešiti z neznanskim čutom odgovornosti.

Kot je pripomnil, so že v teku načrti za mednarodni simpozij, ki naj bi obravnaval vse aspekte tega problema. Kot se je dalo razumeti iz intervjuja z omenjenim znanstvenikom, si nekateri antropologi in biogenetiki zamišljajo morebitno novo bitje kot živo rezervo za presajanje organov.

—o—

Te dni je bilo na obisku v Furlaniji Julijski krajini odposlanstvo Gospodarske zbornice SR Srbije. Vrnilo je obisk, ki sta ga bila opravila v Beogradu predsednika tržaške in videmske trgovinske zbornice. Odposlanstvo se je v Trstu sestalo tudi s predstavnikom SKGZ in SDGZ.

Sejem Espomego v Gorici

Podtajnik v zunanjem ministrstvu San-tuz je 9. t.m. odprl 17. goriški sejem Espomego. Istočasno z otvoritvijo je bilo zasedanje o stikih med Avstrijo, Jugoslavijo in Italijo v okviru sodelovanja med Evropsko gospodarsko skupnostjo in vzhodnoevropskimi državami. O tej temi so razpravljali avstrijski, jugoslovanski in italijanski strokovnjaki. Prisotnost na goriškem Espomegu je najavilo okrog 200 razstavljalcev. Iz Jugoslavije je prisotnih 40 podjetij. Poleg razstavljalcev, ki jih povezuje Gospodarski zbornici iz Nove Gorice in Ljubljane, je poseben stand pripravilo srbsko mesto Niš. Avstrija je prisotna s turistično ponudbo Tirolske in izdelki koroških podjetij. Pomembna je dalje prisotnost podjetij iz Madžarske. Do 17. maja, ko bo-

do zaprli letošnji Espomego, bo vrsta obrobni prireditve. 13. maja je bila vrsta sestankov in razgovorov z gospodarsko delegacijo iz Srbije, dan kasneje je bil dan Avstrije, 15. maja pa dan Jugoslavije.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
GOSTOVANJE PDG NOVA GORICA

Lev G. Birinski
VRTOGLAVCI
Režija VIDA OGNJENOVIC

v petek, 15. t.m. ob 20.30 ABONMA RED A in I
v soboto, 16. t.m. ob 20.30 ABONMA RED B in F
v nedeljo, 17. t.m. ob 16.00 ABONMA RED C in G
V Gorici bo predstava v ponedeljek, 18. t.m. ob 20.30 za ABONMA RED A in B

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova dvojna številka revije »Primorska srečanja«

Pred dnevi smo dobili v roke novo, dvojno številko revije »Primorska srečanja«, katere ustanovitelji so obalna konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Koper, občinska konferenca iste zveze v Idriji in Novi Gorici ter občinske konference Socialistične zveze primorskih občin.

V tej številki najdemo na prvem mestu sestavek, ki ga je napisal odgovorni urednik Marjan Tavčar. Naslov sestavka je: »Za uravnovešeno nihanje humanosti in učinkovitosti«. Avtor razglablja o sedanji krizi v Sloveniji. Pri nas smo sedaj v času, piše avtor, ko moramo močnejše pogoniti nihalno naše družbene učinkovitosti. To je zagotovo občutljiv trenutek, poln novih možnosti, a tudi ne brez nevarnosti za nove odklone v napačno smer. Naša celotna družba se otepa z večjo ali manjšo krizo zavoljo premajhne uspešnosti. Kot je docela upravičeno, če ne kar nujno, nadaljuje avtor, da se danes bolj kot kadarkoli prej kritično sprašujemo, zakaj in v čem je kdo kdaj pogrešil, pa moramo biti zelo zadržani do tistih, ki bi na seznam dežurnih krivcev za krizo najraje uvrstili enega samega — samoupravljanje. To je, po mnenju Marjana Tavčarja, v napoto tako birokratom kot tehnokratom. Paziti se moramo, poudarja Marjan Tavčar, da ne bi v sedanji novi evforiji, ko želimo strokovnost postaviti na višji družbeni piedestal pri vseh pomembnejših odločitvah, pozabili, da strokovnost sama zase, družbeno izolirana, v pre malo demokratiziranih okoljih, še ni zadostna varovalka pred drugačnimi, a nič manj škodljivimi zastranitvami od tistih, ki nam jih je nakopal populistični voluntarizem preteklosti. Moč znanja in stroke mora zategadelj čimbolj počivati tudi na samoupravnih demokratični udeležbi delovnih ljudi, na javnosti in obveščenosti, na poprejšnji javni in strokovni razpravi in družbenem nadzoru o vseh ključnih družbenih odlo-

čitvah. In ne nazadnje, zaključuje svoj sestavek Marjan Tavčar, sleherno stroko morajo prevzemati vse bolj interdisciplinarna širina, humanistična usmerjenost in poštena človeška etičnost.

Pavle Zidar, letošnji dobitnik Prešernove nagrade, objavlja naravnost pretresljiv esej z naslovom: »Epistule ex ponto«. Povod za njegova izvajanja dajeta smrt pesnika Jožeta Udoviča in tragična izguba Gregorja Strniše. »Slovenski prostor se tiho in počasi prazni, piše Pavle Zidar in takole nadaljuje: vse to pa so storila v dolgih letih načelna gledanja na umetnost, rekli bi lahko cezarska, ki so enostranska in statična v skrajni konsekvenci pa inkvizicijska. Nič čudnega ni, da ljudje danes tiho pristopamo k mračnim sarkofagom na knjižnih policah in se zatapljamo v branje. Išoč smeri, ki smo jo zapravili — ali ki so nam jo zapravili. To je samo dokaz več, da je ravnovesje vsega v tem osrednjem centralnem sistemu človeka, ki ga imenujemo duša. Ta kompas je potonil — izginil. Knjiga, posebno leposlovna, pa je globinsko ogledalo in s pomočjo nje v vseh časih življenja odkriješ naposled sebe, izgubljenega sinu; knjiga, ko te odseva, je tudi padavina, da rasteš v novi jaz; je v bistvu »ti« v izdaji »jaza«. Pavle Zidar nato razmišlja o izginulih civilizacijah, od katerih ni ostalo tako rekoč nič ali skoraj nič. Vsega pa ni bilo mogoče uničiti — poudarja Zidar — ostal je jezik, ostala je beseda. »Ta tihi gib duše — beseda — dobesedno piše Zidar, tolikokrat opljuvana, klicana na odgovornost, preganjana od vekov v veke, je vse in brez nje ni ničesar. Kadar pesniki umirajo, to ne prinaša kaj prida, čeprav puščajo za seboj bogastvo. Brez prerokov se ne bomo vrnili, in to živih, iz izgnanstva odtujenosti. To je že mogoče naslutiti. Brez umetnosti ne moremo v naravi dograditi njenih skritih delov ali najskrivnostnejših, kot pravi Osip Man-

nadaljevanje na 7. strani ■

8. številka Galeba

Osma številka mladinske revije Galeb je v znamenju pomladi, velikonočnih in prvomajskih praznikov. Naslovno stran je prispevala Tanja Pitacco iz četrtega razreda osnovne šole Josip Ribičič pri Sv. Jakobu. Na njej je zajček med pisanimi pirhi. Barvna priloga na sredi pa je posvečena prvim cestam v naših krajih. To so rimske ceste iz Ogleja proti Trstu, Ljubljani, Solkanu in Reki. Drugi del priloge pa je posvečen naftovodu Trst - Ingolstadt.

Tradicionalna rubrika Janeza Bitenca je posvečena predstavitvi pesmi »Hej, rožice moje«.

»Slike iz narave« predstavljajo teloh, ki ga opisuje Marinka Pertot. Veliko je še drugih član- kov in pesmi, zelo številni pa so dopisi šolarjev, ki skupno z risbami polnijo osem strani drobne- ga tiska. Obširno je tudi poročilo o tradicional- nem nagradnem žrebanju Galeba, ki je bilo 7. aprila na celodnevni osnovni šoli Ivan Trinko Zamejski v Ricmanjih.

Razprave na Bledu

Na Bledu so se pred dnevi končale dvodnevne razprave na temo: »Resnica literature in res- nica zgodovine«, ki so se odvijale v okviru 20. mednarodnega pisateljskega srečanja, ki ga je organiziral slovenski PEN-klub. Jubilejnega sre- čanja se je udeležilo več kot 80 pisateljev iz raz- nih držav sveta in med temi je bilo kakih 20 Slo- vencev. Udeleženci so se spraševali, kaj mora storiti pisatelj, da bo čimbolj verno izpričal stvar- nost, kakor jo sam vidi, da ne bo zapadel nevar- nosti uradne zgodovine, ki marsikdaj zavaja in marsikaj pozablja.

Med udeleženci je bil tudi tržaški pisatelj Bo- ris Pahor, ki je v nekakšnem eksistencialnem mo- nologu skušal prikazati stisko slovenskega besed- nega ustvarjalca v manjšinskem okolju, ki odseva tudi probleme in težave celotne manjšine. Pahor je v ponazoritev teh težav prebral odlomek iz svo- jega dnevnikega zapiska, ki se nanaša na letoš- nji 28. april in se sklicuje na nekatere dogodke iz slovenske kulturne kronike tega dne v Trstu. Gre od sestanka Grupe-85 do javnega zborovanja mladinske sekcije Slovenske skupnosti o poitali- jančenih primkih pa do Trstenjakovega srečanja o grafologiji v Slovenskem klubu. Boris Pahor se je pri tem razgovoril o usodi Slovencev v manj- šinskem okolju v Italiji in pokazal na razlike, do katerih lahko prihaja v razglabljanju zgodovinar- jev, ki raziskujejo podatke o neki skupnosti ter pričevanjih pisateljev, ki neposredno posredujejo travmo ljudstva, ki je izpostavljeno nasilnemu po- tujčevanju vse do nagrobnih kamnov, kakor smo jim še vedno priče na naših pokopališčih.

V svojem razmišljanju je Boris Pahor izrazil občudovanje pobudi mladih članov slovenske po- litične stranke, a si je postavil tudi sistematično vprašanje, kako in kje bodo naši mladi pot do vseh tistih, ki so že izgubili svojo identiteto in postali »drugi«.

Boris Pahor je govoril tudi o tragični usodi slovenske buržoazije v Trstu, ki je predmet bolj pozabe kot pa potrebnega študija in raz- glabljanja zgodovinarjev. Boris Pahor je opozo- ril na vlogo slovenskega srednjega sloja v dobi pred prvo svetovno vojno, ki je praktično ustvar- il vse taktatne strukture od gledališča do časo- pisov in drugih ustanov. To je bilo delo temeljne važnosti, ki je danes zamolčano in pozabljeno, zato pa ima pisatelj dolžnost, da na to opozarja in o tem piše.

Majska številka revije »Ognjišče«

»Ko je Bog spoznal, da je njegova naloga pre- velika, je ustvaril mater«. Ta španski pregovor je natisnjen tik pod glavo najnovejše številke revije Ognjišče, ki že 23 let izhaja v Kopru. Pre- govor je dopolnilo slike na naslovni strani, ki nam prikazuje srečno mater z dvema otročičko- ma. Na notranji strani platnic pa je upodoblje- na Mati z veliko začetnico, Marija z malim Je- zusom. Ta trojni simbol uvaja bralca v razpo- loženje meseca maja, ki je po tradiciji Marijin mesec; uvaja pa ga tudi v pričakovanje na ve- liko srečanje mladih v Dravljah pri Ljubljani, ki bo 23. maja in bo potekalo pod geslom »Za življenje«.

Ko listamo po tej številki Ognjišča, takoj o- pazimo, da imamo spet opravka z zanimivim in domiselno zbranim gradivom, ki ima že tra- dicionalni skupni imenovalec: globina, vedrina, dobrota. Posebej pa omenjamo nekaj člankov, ki vidno izstopajo. Sem sodi rubrika »Gost mese- ca«. Gost je tokrat monsinjor Metod Pirih, ki je prav te dni prevzel vodstvo koprške škofije, ko je dosedanji škof Jenko odšel v pokoj. Škof Pi- rih v objavljenem sestavku pripoveduje o izku-

stvih in srečanjih, ki jih je imel med nedavnim obiskom pri slovenskih misijonarjih v Afriki.

V rubriki »svetopisemski krožek« pa najde- mo tokrat tehten zapis Franceta Rozmana »Je- zusov pogovor z učencem na poti v Emaus«. Kratka reportaža, opremljena s fotografijami, prikazuje bralcem novo škofijsko dvorano, knjiž- nico in dom za ostarele duhovnike v Mariboru. Blagoslovitev teh pomembnih novih objektov je bila na zadnjo nedeljo v marcu.

Tradicionalna priloga sredi revije je tokrat posvečena 60-letnici znamenite filmske nagrade Oscar in objavlja tudi celo galerijo najznamen- tejših nagradencev v več kot pol stoletja film- ske umetnosti. V rubriki »Škofije v Jugoslaviji« se tokrat seznanimo s katoliško nadškofijo in metropolijo Sarajevo.

V majskem Ognjišču naletimo tudi na dve re- ligiozni poeziji, obe posvečeni Mariji. Prvo je na- pisal Francesco Petrarca in jo je prevedel An- drej Capuder; druga pa je delo francoskega pe- snika Gerarda Bessierea in ima naslov »Materi beguncev«. To poezijo spremlja dramatično zgo- vorna fotografija.

SINDIKAT SLOVENSKE ŠOLE POSREDUJE

Sindikata slovenske šole, tajništvo za Trst, je imel srečanje s konfederalnimi šolskimi sindikati, na njihovo povabilo, da bi za italijansko šolo na sedežu šole Gregorič-Stepančič pri Sveti Ani poiskali rešitev, ki bi šla vsekakor na škodo tamkajšnje slovenske šole in vrtca. Po novih zakonskih predpisih za varnost so gasilci odredili, da število prisotnih na šoli ne sme presegati 100 oseb. Zato se je morala italijanska šola vrniti z nekaj razredi na šolo Rossetti v bližini. Kot trdijo konfederalni sindikati, bi njihova dokončna vrnitev pomenila izgubo nekaterih delovnih mest.

Predstavniki Sindikata slovenske šole so podčrtali, da ima slovenska šola tam svoj sedež od leta 1945 in je zaščitena z londonskim sporazumom od leta 1954 in dekretom predsednika republike od leta 1964. Italijanski razredi so se tja vselili začasno leta 1964 iz bližnje šole Rossetti. Tudi slovenska šola se sooča s hudim problemom delovnih mest in pri kakršnemkoli odstopu bi utrpela nadaljnje izgube.

NASTOP OKTETA ZVON V TRSTU

Ameriški Slovenci, podobno kot tudi ostali izseljenci in zdomci, gotovo imajo v srcu poseben odnos do svoje domovine, oziroma do tega, kar je značilno za slovensko narodno dušo.

Med te značilnosti moramo uvrščati tudi odnos do petja in ni slučaj, da so skoraj povsod, kjer so Slovenci vsaj delno strnjeno naseljeni, ustanovili večje ali manjše pevske skupine. Ena izmed teh je tudi oktet »Zvon« iz Fairfielda, kakih 130 km od New Yorka v Združenih državah.

Oktet je te dni na obisku v domovini in prav v soboto, 9. t.m., je nastopil v prostorih Slovenske prosvete v Ulici Donizetti 3 v Trstu. Oktet je privabil v Peterlinovo dvorano precejšnje število ljubiteljev slovenske pesmi. V pozdrav jim je zapel Tržaški mešani pevski zbor, ki ga vodi Tomaž Simčič, nakar je sledil nastop Okteta »Zvon«. Na sporedu so bile slovenske ljudske umetne, a tudi narodnozabavne pesmi. Naslednjega dne, v nedeljo, 10. t.m., pa je oktet nastopil v Gorici.

Osmi Pastirčkov praznik

Pastirčkova družina se je med bujnim zelenim kulisjem in koščkom modrine nad Finžgarjevim domom na Opčinah zbrala v nedeljo, 10. t.m., na svoj 8. Pastirčkov dan. In brezskrbni pisani mladež, kaj naj bi v tako srečnem pomladnem razmahu drugega počel kot da svojim staršem, nonotom, tetkam in stricem, zapoje in zaigra kar najlepše zmore in zna.

Zvrstili so se zbori:

1. Mlajši - mladinski zbor iz Štandreža, ki hvaljevredno vsako nedeljo poje pri maši; vodila ga je Elvira Chiabai.
2. Zbor, ki si je pridobil že velik sloves — Vesela pomlad — neutrudnega g. Pohajača.
3. Otroški zbor z Repentabra je vodila Loredana Guštin.
4. Iz Ricmanj - Domio pa je zbor — Naša luč — vodila sestra Karmen Koren.

Štandreška mladina se je še izkazala v dvojnim nastopu živahnega španskega baleta. Z glasbenimi instrumenti pa sta nastopili dve dvojici župnijske glasbene šole iz Mačkolj; vodi jih Ignacij Duh.

Članica uredniškega odbora Ljuba Smotlak je v svojem nagovoru pohvalila šolarje, ki v Pastirčku pridno sodelujejo z risbicami in prispevki. Staršem je priporočila, naj kljub obilnemu delu, najdejo čas tudi za otroke.

Z napetim zanimanjem smo prisluhnili posrečeni izvirni igri »Toni na obisku« prof. Lučke Susič. V njej je Toni nakazal nepredvideno možnost, kako rešiti finančno krizo prenekatere revne družine, seveda, samo z avtomatom »a là Toni«. Veseli smo lepih igralskih talentov in samostojnih igralcev.

Na vrsto je prišel še skavtski slog. Namesto tabornega ognja, so Volčiči in Veverice v krojih, ritmično zarajali ob petju svoje himne — Akela klic. Sledila sta še dva zabavna skeča.

Pastirčkove nagrade so prejeli: 4. r.o.š. Baroklje; Osn.š. iz Boršta; 4. raz. o.š. K. Širok, Trst; Šola D. Kajuh iz Gropade; Osn.š. iz Šempolaja; Iz Gorice — 3. raz. O. Zupančič; (Šola Ribičič iz Trsta 4. in 5. razred.); Šola na Plešivem; Prvi raz. b, c, d. Sred. šole Ivan Trinko, Gorica.

Na voljo so bile vse številke Pastirčka, Pravljice T. Curk in druge. Za lačne in žejne pa še kaj drugega. Zapustili smo mladostno prizorišče

zadovoljni za lepo uspeli Pastirčkov praznik. Še posebno pa v upanju, da skorajšnji zaključek šolskih naporov ne bo zaostajal v enaki uspešnosti.

F. V.

—O—

VEČER V DSI V TRSTU

Ljubi svojega bližnjega, kot samega sebe, to krščansko vodilo zaobjema bistvo človekovih pravic, ki so neodtujljiva last vsakega posameznika in vsake družbe. O človekovih pravicah v luči krščanstva je v ponedeljek, 11. t.m., govoril v Društvu slovenskih izobražencev dr. Tone Stres, ki je uvodoma zgodovinsko prikazal razvoj boja za spoštovanje človekovih pravic in pri tem omenil splošno izjavo, ki so jo odobrili v Združenih narodih takoj po drugi svetovni vojni. Toda tudi v preteklosti je moč zaznati podobne težnje, na primer za časa francoske revolucije, še prej pa v ameriški ustavi. Predavatelj je omenil, da Cerkev v svoji zgodovini ni vedno podpirala teh zahtev, ker so te prihajale iz Cerkvi nasprotnih krogov. V preteklem stoletju pa jih je sprejela povsem za svoje, v nasprotju z marksizmom, saj nekateri teoretiki še dalje zagovarjajo, da je posameznik le sredstvo družbe.

Predavanju je sledila zanimiva diskusija o doslednosti pri spoštovanju človekovih pravic do civilnega služenja vojaškega roka do odprave smrtne kazni in pravice do življenja tudi še nerojenih otrok.

NOVA ŠTEVILKA REVIE »PRIMORSKA SREČANJA«

■ nadaljevanje s 6. strani

delštam. In najti je treba dušo. Za vsako ceno — zaključuje Pavle Zidar.

Zadnja številka revije »Primorska srečanja« prinaša seveda še vrsto drugih zanimivih sestavkov, ki jih tu ne moremo podrobno omeniti, čeprav bi to po svoji vsebini zaslužili. Bogate so leposlovne strani, zanimivi ter pomembni pa so tudi zapiski, ki med drugim omenjajo kulturno dogajanje med Slovenci v Italiji.

Jack London KRALJ ALKOHOL

18

Ko sem dospel s svojih potovanj zopet v Oakland, sem se vrnil na obalo in obnovil tovarništvo z Nelsonom, ki je bival sedaj ves čas na kopnem in živel še bolj divje kot poprej. Tudi jaz sem preživel svoj čas z njim na kopnem, le da sem šel tuptam za več dni na zaliv in pomagal na prevoznih barkah, ki so imele premalo mornarjev.

Posledica tega je bila, da se mi moč ni krepila, ker mi je manjkalo prostega zraka in zdravega dela. Pil sem vsak dan in kadarkoli je le prilika nanesla, sem pil čez mero. Še vedno sem namreč živel v napačnem mnenju, da je skrivnost kralja Alkohola bila v tem, da je človek pil do živinske nezvesti. V tej dobi sem postal skoraj skozi in skozi prepojen z alkoholom.

Živel sem takorekoč v krčmi; postal sem krčemski postopač in še kaj hujšega.

In prav tedaj me je kralj Alkohol dobival v roke na bolj zvižaden, dasi ne manj poguben način kot takrat, ko me je skoraj poslal z bibavico na odprto morje. Manjkalo mi je še nekoliko mesecev do sedemnajstega leta. Misel na kakršnokoli trajno delo mi je bila odvrtna; bil sem prepričan, da sem bil precej žilav človek med temi precej žilavimi možaki in sem pil, ker so ti možaki pili in ker sem moral ohraniti svoj ugled pri njih. Pravih deških let nisem nikoli poznal in v tej svoji prezgodnji močnatosti sem bil poln trde in bridke modrosti. Dasi nisem nikdar poznal ljubezni dekleta, sem se plazil po takih nižinah, da sem bil dodobra prepričan, da poznam

vso abecedo ljubezni in življenja. In to spoznanje ni bilo prijetno. Ne da bi bil črnogled, sem bil popolnoma prepričan, da je bilo življenje brez cene in brez vrednosti.

Vidite, kralj Alkohol me je otopil. Prejšnje ostrine mojega duha so se skrhale. Radovednost me je zapuščala. Kaj je bilo meni mar, kaj je bilo na drugi strani sveta? Moški in ženske pač, prav močno podobni moškim in ženskam, kakršne sem jaz poznal; ženijo in možijo se in vsa malenkost se suče okoli malenkostnih človeških zadev; in okoli pijače tudi. Toda druga stran sveta je bila predaleč, da bi šel tja po pijačo. Tukaj mi je bilo treba stopiti samo do vogala in v krčmi Joea Vigyja sem dobil vse, kar sem hotel. In Johnny Heinholt je še vedno vodil krčmo pri »Poslednji priložnosti«. In krčme so bile na vseh vogalih in med vogali.

Bolj ko sta mi duh in telo slabela, bolj je postajal šepet iz ozadja življenja nejasen. Nekdanja nemirnost je dremala. Saj sem tukaj v Oaklandu lahko prav tako

— Mihec, jest be se rad vpisau u ano stranko. Kej rečeš, katera be bla narbulša?

— Ma kej ti je zdej padlo u glavo, de se misleš intrigrirat ses politiko? Sej si biu zmiram pameten jn pošten človek. Kej si češ zdej na stara leta frderbat dobro jemé!

— Neč si nečem frderbat, samo jest be se rad kupu auto.

— Ma ne zastopem, kej jema auto opravit ses strankami?

— Znaš, jest kalkoliram, de be pršu u službo na televizijo, ke tam jemajo dobre plače. Sej znaš, de jest nimam soudou za kupet an auto. Ma če be pršu na televizijo, be jeh jemu. Sej si slišau, de kašne plače jemajo tista Enrica, tista Carrà, tisti Pippo Baudo. Pr njeh so plače po štiristu meljonov. Na mesec, ne na leto. Tu če reč več ku an meljon na dan. Si misleš! Vre s ta prvo plačo bi si lahko kupu an auto.

— Ma kej misleš, de bojo tudi tebi dali tašno plačo?

— Ne, ne mislem tega. Ma če be jemu ano priporočilo od kašne stranke. Tabat, kadar bojo po teh volitvah spet kej prtli službe na televiziji jn če bom dobro zapisan u kašni partiji, me lahko priporočijo za kašno službo. Sej jest ne be nanka pretendirau štiristu meljonov. Jest be biu zadovoljen tudi s pedesetimi.

— E Jakec, Jakec, kaku misleš ti vse zlahka!

— Neč zlahka! Jest znam, de na radio al televizijo prideš lahko samo po politični liniji. Jn če si dobro zapisan u stranki tabat kadar prtijo službe, lahko pridem tudi jest do stolčka. Jn jest nimam druge zbiere. Kej češ balo cabat sem prestar. Tudi tam se da dobro zaslužet. Sej si slišau, kolko meljonov zaslužejo tisti, ke znajo dobro cabat balon. Sej je prou grdu, kolko meljonov jem razdajo.

— E, dragi moj, jem lahko dajejo meljone, ke pride na stadion ledi na taužen-te. Jn lir pej na meljone. Nima pomena se jezeti, de ti jegrauci dobivajo tolko meljonov. Sej smo mi tisti, ke spravejo vkep te meljone.

— Ma tudi peuci lahke glasbe dobro zaslužejo.

— Videš, jest, če sm ku ti, be rajše šou za peuca. Če jemaš dobro poznanje, prideš lahko tudi po tisti poti do dnarja.

— Sej be šou. Ma nimam ne glasa ne uha.

— Kej tu te skrbi? Sej ti ni treba, za bet peuc, jemet ne glasa ne posluha. Držiš pred ustmi tisti mikrofoni, ke ti nardi glas ku an trombon, čeglih nimaš več glasa ku ana meš. Jn če nimaš uha, s tisto muziko ne moreš neč falt.

— Ja, če je taku, pole bom res provirau ses petjem. Zatu ke ses politiko mi res ne diši preveč.

— Nečko dej!

—o—

RAZSTAVA O ZGODOVINSKIH SREDIŠČIH ALPE-JADRAN

■ nadaljevanje s 4. strani

vprašanju bivalnih funkcij zgodovinskega središča.

Razstava, ki se bo začela v soboto in se napoveduje kot zelo zanimiva, teži predvsem za tem, da seznani širšo javnost s pomenom, ki ga ima skrb za ovrednotenje (v vseh smislih) zgodovinskih središč in kulturne dediščine ljudi, ki živijo in delajo na področju delovne skupnosti Alpe-Jadran.

zgnil in umrl kakor povsod drugod. In jaz bi bil skoraj tako zgnil in umrl in ob hitrosti, s katero me je kralj Alkohol vodil, niti ne v prav dolgem času, ko bi bila stvar samo od njega odvisna. Učil sem se spoznavati, kaj se pravi biti brez teka. Učil sem se spoznavati, kaj se pravi zjutraj vstajati trepetaje, z drhtečim želodcem, z odrevenelimi prsti, in spoznavati tisto pijančevo potrebo po kozarcu žganja, da si opomore. (O, kralj Alkohol je čudovit čarovnik. Ožgani in zastrupljeni možgani in telo se vračajo, da bi prišli v red, prav k tistemu strupu, ki je povzročil škodo.)

Dogodivščin kralja Alkohola ni ne konca ne kraja. Skušal me je zapeljati, da bi se bil sam usmrtil. Zdaj v tem času se je pošteno trudil, da bi me ugonobil na prijazno nagel način. Ker pa ni bil s tem zadovoljen, je poskusil z drugo zvižajo. Malo malo je manjkalo, da me ni ujel, a prav tedaj sem se nečesa naučil o njem — in postal sem bolj moder in bolj bistroumen pivec. Spoznal sem, da je moja sijajna narava imela svoje meje, da pa kralj Alkohol ni imel nobenih mej. Spoznal sem, da

je lahko v eni kratki uri ali v dveh obvladal mojo močno glavo, moja široka pleča in moje mogočne prsi ter me položil na hrbet in mi z vražjim prijemom za grlo davil življenje iz telesa.

Nelson in jaz sva sedela v krčmi Overland. Bilo je zgodaj zvečer in edini vzrok, da sva bila tam, je bil, ker sva bila suha in ker je bil čas volitev. Gotovo vam je znano, da imajo politiki in pričakovalci javnih služb ob volitvah navado hoditi po krčmah, da si pridobijo glasove. S suhim grlom sedi pri mizi in ugibaš, ali bo pač kdo prišel in ti kupil pijače, ali pa preišlajš, če imaš kredit v kaki drugi krčmi in ali bi bilo vredno hoditi tako razdaljo, prepričevati se o tem, kar se vrata krčme odpro na stežaj in v krčmo stopi družba dobro oblečenih možakov, izvečine lepo rejenih in izžarevajočih ozračje sreče in tovarštva.

Ti možaki imajo nasmeh in pozdrav za vsakogar — za tebe, ki nimaš za kozarec piva v žepu, za boječega klateža, ki preži v kotu in prav gotovo nima niti volilne pravice, toda kaj lahko odpre kako prenočišče. In kadar odpro ti politiki vrata na stežaj in pridejo v krčmo s širokimi pleči,

Boris Pahor v Cankarjevem domu

■ nadaljevanje s 3. strani

bila prišla že zdavnaj, da ji ni ekskluzivistična vzgoja blokirala miselnih komponent.

Naj k temu dodam še pripombo.

Pri vseh povojnih poskusih, da bi z neuradnega stališča, torej s stališča neoblasti, prišlo do nekega modrega dialoga oziroma sodelovanja s koncepcijami oblasti — so takšni poskusi doživeli krčevite od-pore in nelojalne, skonstruirane napade. Od Pučnikove kritike kmetijske politike do Rožančevega primera, od Kocbekovega intervjuja do Blažičevega in Miklavčičevega pisanja, od poglobljenih spoznanj Spomenke Hribarjeve do pisateljske tribune 1985. leta — zmeraj je prišlo do odklonov, do kazni, nekateri so morali tudi v ječo. A vse tisto, kar so ti in drugi pisci ugotavljali, je potem postalo meso in kri slovenskega življenja. Zato bi bila danes velika znota, ko bi slovenska oblast — ponavljam — slovenska oblast preslišala ljudski referendum, ki se vsepovsod, v matici in zunaj nje, nezmotljivo izraža, njegov poglavitni nosilec pa je slovenska kultura, sta slovenski pesnik in pisatelj, je vsa slovenska elitna, na evropski ravni ustvarjalna, inteligenca.

Zato dovolite, da tudi sklenem z navedbo iz našega klasičnega avtorja, iz Jurčičevih *Spominov starega Slovenca*, z navedbo, ki je primerna tudi ob pogovoru o ustavnih spremembah.

Tako se glasi: »Zato te opominjam, mladenič, zapiši si v spomin Vodnikove besede, ki pravi, da je Slovincem um dan in da so prebrisane glave. To pa si zapomni, da se boš trudil, da postaneš res prebrisan, ne pa da bi si domišljjal, da si, v resnici pa ne bi bil. Toliko mimo grede.«

1) M. Tavčar, *Delo* 2.8.1986 — 2) *Dialogi* št. 12/1968; *Odisej ob jamboru*, Trst 1971. — 3) Ivan Cankar, *Očiščenje in pomlajenje*, Trst 1918.

mogočnimi prsi in obilnimi trebui, ki jih morajo narediti optimiste in gospodarje življenja, ej, tedaj vzdigneš glavo pokonci. Vse ti kaže, da bo večer navsezadnje vendarle prijeten in da boš v najslabšem primeru malo dobre volje. In — kdo ve — bogovi utegnejo biti dobri, mogoče pride še druga pijača in se noč sijajno in krasno konča. Prvo pa, česar se zaveš, je, da stojiš v vrsti pri točilnici, vlivaš po grlu pijačo in spoznaviš imena gospodov in uradov, ki jih upajo doseči.

V tej dobi, ko so politiki hodili po krčmah, sem dobival bridke mrvice vzgoje in spoznaval, da mi iluzije ginejo — jaz, ki sem drhte požiral knjige kakor »Udiralec iz ječ« in »Od sirote do predsednika«. Resnica, spoznaval sem, kako imenitne stvari so politika in politiki.

No, tisti večer sva suha, žejna, a polna pijanske vere v nepričakovano pijačo sedela z Nelsonom v krčmi Overland in čakala, da se kaj prikaže, v prvi vrsti kak politik. In tedaj je vstopil Joe Goose — tisti, ki je imel neugasljivo žejo, zločeste oči, po strani nos in rožnat telovnik.

(Dalje)